

Oponentský posudek práce

RENATA LAŇKOVÁ: ETIKOTERAPIE V POJETÍ VLADIMÍRA VOGELTANZE

Práce má 46 stran, není dělená na část teoretickou a praktickou, je bez příloh. Seznam literatury obsahuje 17 titulů, z toho 2 internetové odkazy, které jsou z formálního hlediska uvedeny nedostatečně

Autorka si vybrala jako téma své práce etikoterapii – alternativní přístup v medicíně, který je zastoupen dvěma představiteli, z nichž v současnosti žije jen jeden. Téma práce je především medicínské a z práce není jasné, jak souvisí se sociální či pastorační prací.

Autorka si vybírá jako rámec, ve kterém popisuje etikoterapii, psychosomatický přístup a (především) dynamickou psychoterapii. Psychosomatice věnuje jednu prvních kapitol. Popisuje v ní především přístupy prvních zakladatelů tohoto směru, nedotýká se až na jednu výjimku novějších směrů. Chybí je zde např. Engelův bio-psycho-sociálně-spirituální model osobnosti. Dynamický přístup se objevuje např. v kapitole 7 o zisku z nemoci, kde je však primární a sekundární zisk popsán nesprávně, a pak dále tento přístup nereflektovaně prostupuje částí práce věnované etikoterapii a kapitoly, kde jsou popisovány psychické a morální mechanismy vysvětlující vznik rakoviny a nevím, zda nevědomky, opisují některé psychodynamické mechanismy, především potlačení.

Při samotném popisu etikoterapie se zaměřuje především na vztah mezi lékařem a pacientem, na nedirektivní a partnerské přístup k pacientovi, který se snaží ostře vymezit vůči vztahu pacientů a jiných lékařů. Zapomíná uvést, že tomuto tématu se věnovali a v mnohém ho posunuli před mnoha desetiletím např. C. R. Rogers či M. Balint. Autorka blíže nespecifikuje metody etikoterapie, nevěnuje teoretickým východiskům, ze kterých její tvůrci vycházejí a zcela chybí kritický pohled na celý tento přístup, což považuji za hlavní nedostatek práce. Přístup, který má jediného zástupce, takže v něm s největší pravděpodobností neexistuje kritická diskuse, je alternativní, což znamená, že musí mnohem důkladněji obhájit svou novost, kritický pohled nutně potřebuje. Když nahlédneme do publikace V. Vogeltanze „Co s doktorem“, nalezneme spíše sbírku úvah a fejetonů bez teoretických východisek, nenajdeme zde ani reflektovanou praxi, která je nezbytná pro to, aby pomáhající poskytoval své služby profesionálně. Kritický pohled proto nutně potřebuje. Bylo by zajímavé srovnat tento přístup s dobrou praxí např. obvodních lékařů, kteří svým pacientům naslouchají a vytvářejí s nimi terapeutický vztah (a věřte, že existují). Práce by také potřebovala doplnit o medicínskou stránku psychosomatiky, bez které je nebezpečí, že budeme psychologizovat somatické potíže, které potřebují především lékařskou péči. Tomu se autorka vůbec nevěnuje.

Ukazuje se to také ve třetí části práce, kde rozebírá psychologické a morální pozadí rakoviny. Zde se ukazuje chybějící teoretický základ, jak v psychosomatice, tak v somatické medicíně, bez kterého mohou být takovéto úvahy pro pacienta nebezpečné. Mám za to, že popisovaný mechanismus opravdu může být cestou k porozumění okolnostem nemoci. Potíž je v tom, že tomu tak může být jenom někdy, a autorka nenabízí další alternativy a drží se pouze tohoto výkladu, takže působí dojmem, že je jediný.

Z práce také není jasné, co je odpovědnost etikoterapeuta a jak se pozná, že dělá svou práci dobře. Není zde dobře reflektován vztah mezi absolutní nedirektivitou terapeuta a etikou, ke které patří hodnocení, závazky a pravidla chování. Občas se objevuje zajímavé téma vztahu mezi vinou a nemocí, které ovšem není uchopeno a opět zapadne.

Jako hlavní nedostatek práce hodnotím její nedostatečnou kritičnost právě kritický pohled by umožnil vyniknout pozitivním prvkům etikoterapie a dokázal je lépe zařadit do rámce dalších přístupů. Tak by je bylo možné použít ne třeba jako ucelený terapeutický přístup, ale jako užitečnou inspiraci pro pomoc klientům a pacientům.

Vzhledem k výše uvedeným nedostatkům nedoporučuji práci k obhajobě a navrhuji přepracovat s přihlédnutím k uvedeným připomínkám.

Otázky k inspiraci, případně k obhajobě.

Jak souvisí téma práce se sociální prací?

Jak lze definovat odpovědnost etikoterapeuta?

Jaký je vztah mezi etikou a etikoterapií

Jaký je vztah mezi na psychosomatickým přístupem a etikoterapií?

Jaký je vztah mezi psychoterapií a etikoterapií?